

Sygn. akt: I Cgg 97/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 kwietnia 2024 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Wojciech Hajduk
Protokolant:	Sandra Conrad

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17 kwietnia 2024 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa H. Ż., J. Ż.

przeciwko (...) z siedzibą w B.

o naprawienie szkody

1. zasądza od pozwanej (...) z siedzibą w B. na rzecz powodów H. Ż. i J. Ż. kwotę 627.732,63 złote (sześćset dwadzieścia siedem tysięcy siedemset trzydzieści dwa złote sześćdziesiąt trzy grosze) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie:

- od kwoty 20.000 złotych (dwadzieścia tysięcy złotych) od dnia 26 listopada 2020 roku do 16 kwietnia 2024 roku,

- od kwoty 627.732,63 złote (sześćset dwadzieścia siedem tysięcy siedemset trzydzieści dwa złote sześćdziesiąt trzy grosze) od dnia 17 kwietnia 2024 roku,

2. oddala powództwo w pozostałym zakresie,

3. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 5.400 złotych (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem kosztów procesu z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku.

4. nakazuje pobranie od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gliwicach kwoty 35.285,28 złotych (trzydzieści pięć tysięcy dwieście osiemdziesiąt pięć złotych dwadzieścia osiem groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

SSO Wojciech Hajduk

ICgg 97/23 UZASADNIENIE

Powodowie J. Ż. i H. Ż. w ostatecznie sprecyzowanym żądaniu domagali się zasądzenia od pozwanej (...) w B. kwoty 627.732,63zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie :

-od kwoty 20.000zł od dnia wytoczenia powództwa do dnia jego modyfikacji

-od kwoty 627.732,63zł od dnia modyfikacji żądania [pismo powodów z dnia 4.09.2023 k-342-343].

W uzasadnieniu wskazali, że żądanej kwoty dochodzi tytułem odszkodowania za spowodowane działalnością eksploatacyjną szkody w budynku mieszkalnym w R. przy ul (...) w postaci spękań tynków na zewnątrz i wewnątrz budynku, odsłonięcia tarasu i schodów, zarysowania ścian i faset, szczelin między oknami i ociepleniem.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa. Wskazała, że wątpliwe jest by jakiegokolwiek szkody powstały w 2018r., największe uszkodzenia mogły powstać na skutek eksploatacji 200-2004 i 2007-2009r. Od 2010 grunt nie osiadał prawie wcale. Wychylenie budynku jest mniejsze niż deklarują powodowie. Sporny jest więc związek przyczynowy. Podniosła zarzut przedawnienia roszczenia.

USTALENIA FAKTYCZNE

Powodowie są właścicielami nieruchomości położonej w R. przy ul (...), zabudowanej budynkiem mieszkalnym, w zabudowie segmentowej [nr KW (...)].

Nieruchomość znajduje się na terenie, który przez szereg lat był objętym wpływami działalności eksploatacyjnej należącej obecnie do pozwanej KWK (...). Budynek wzniesiony w latach 70-80 ubiegłego wieku, oddany do użytku w 1985r. był wielokrotnie poddawany negatywnym wpływom bezpośrednim związanym z tworzeniem niecki obniżeniowej. Powodowie prowadzili prawidłową gospodarkę remontową [k-293]

Górotwór uspokajał się jeszcze w okresie 2015r - 2020r. Mogła spowodować uszkodzenia i wpłynąć na aktualną wielkość wychylenia, przy czym największe znaczenie miała eksploatacja pokładu 416.

[opinia biegłego z zakresu górnictwa i geologii J. P. k-72-134, opinia uzupełniająca k-154-163, ustane wyjaśnienia k-236 i opinia biegłej z zakresu szkód górniczych kosztorysowania, rzeczoznawcy o specjalności konstrukcji budowlanych R. Ż. (1) k-268-325, opinia uzupełniająca k-355-361, ustne wyjaśnienia k-400-402] .

Na skutek działalności eksploatacyjnej pojawiły się szkody w postaci:

- wychylenia budynku, w którego maksymalne parametry wynoszą 17,00mm/m w odniesieniu do narożnika bryły budynku i 19,51mm/m w odniesieniu do stropu. [pomiary dokonane przez biegłą - opinia k-273 i 273v]. Powoduje to średnią uciążliwość użytkowania. CO do zasady średnie wychylenie 13mm/m, nie kwalifikuje go do rektyfikacji gdyż średnie wychylenie nie przekracza 15mm/m. Prostowanie jest niemożliwe, gdyż budynek ma wspólne fundamenty z sąsiednimi nieruchomościami (wymagałoby łącznego prostowania 5 budynków tj należącego do powodów nr 19 oraz segmentów sąsiednich nr 17 i 15, 13 i 11)

Z uwagi na zbyt małą wysokość kondygnacji niemożliwe jest poziomowanie posadzek i prostowanie ścian i tym samym naprawienie szkody. Przeprowadzenie takiego remontu spowodowałoby obniżenie stropu 238cm, co jest wykluczone w świetle Rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 5 lipca 2013r| (wysokość minimalna kondygnacji to 250cm).

Utrzymywanie pochylenia o średniej uciążliwości w użytkowaniu pomieszczeń jest niedopuszczalne. Wg Głównego Instytutu (...), Instrukcji nr 12: „Zasady oceny możliwości prowadzenia podziemnej eksploatacji górniczej z uwagi ochronę obiektów budowlanych K., styczeń 2000 rok” zaleca się nieprzekraczanie małej uciążliwości.

Ponadto biorąc pod uwagę konstrukcję budynku i jego kategorię odporności, aktualne wychylenie powoduje przekroczenie stanu granicznego pochylenia rzutujące na bezpieczeństwo konstrukcji – mogą pojawiać się niezamierzone siły na skutek mimośrodków obciążeń.

Tym samym uzasadnione jest naprawienie szkód poprzez wypłacenie jednorazowego odszkodowania.

Zużycie techniczne na datę ujawnienia szkody 2018r. wynosi 24%, a na datę sporządzenia opinii 29%.

Wartość odtworzeniowa wynosi brutto 804.377,79zł / 736.594zł [k-292].

Przy uwzględnieniu stopnia zużycia technicznego 24% wartość techniczna budynku z uwzględnieniem zużycia całości nakładów wynosi 573.398,45zł netto i 627.732,63 brutto [a przy zużyciu 29% kwoty wyniosłyby odpowiednio 539.386,40zł netto i 590.999zł brutto k-296 i 299, też k-321 i 322].

Koszt rektyfikacji 5 budynków zabudowy szeregowej, w której mieści się nieruchomość powodów, przekroczyłby 1.480.000 [k-297]

[opinia biegłej z zakresu szkód górniczych kosztorysowania, rzeczoznawcy o specjalności konstrukcji budowlanych R. Ż. (1) k-268-325, opinia uzupełniająca k-355-361, ustne wyjaśnienia k-400-402].

Powyzsze ustalenia faktyczne poczyniono w oparciu o opinię biegłego z zakresu górnictwa i geologii J. P. k-72-134

Biegły wskazał, że największe wpływy były związane z eksploatacją pokładów; 504 (lata 1987-1988), 418 (lata 2003-2004), 416 (lata 2000-2002 i 2009-2010), 412/1 (lata 1986-1988), 413/2 (lata 2008-2009), miały wartość II i III kategorii. Działalność górnicza strony pozwanej spowodowała przerwanie warstw izolujących, co skutkowało drenażem warstw i prawie całkowitym zanikiem poziomu wodonośnego.

Wpływy bezpośrednie (osiadania) powodowały natomiast wychylenie budynku z pionu oraz pękanie ścian, sufitów, posadzek.

Działalność eksploatacyjna w okresie 2010-2020 obejmowała:

- pokład 416, ściana nr 178, lata 2009-2010 – II kategoria wpływów,
- pokład 413/2, ściana nr 138, lata 2013-2014 -I kategoria wpływów,
- pokład 414/1, ściana nr 158, lata 2019-2020 -I kategoria wpływów.

Górotwór uspokajał się jeszcze w okresie 2015r - 2020r. Mogło to spowodować uszkodzenia i wpłynąć na aktualną wielkość wychylenia, przy czym największe znaczenie miała eksploatacja pokładu 416. Po 2015 osiadania terenu nie przekraczały 10mm na rok.

W okresie od 01.01.2015r. do 21.06.2021 r. wystąpiło w rejonie nieruchomości powodów 8 wstrząsów wysokoenergetycznych, 1 wstrząs zalicza się do 1 stopnia, a 7 do stopnia o skali GSIS-2017 które, nie powinny powodować uszkodzeń na nieruchomości powodów [opinia biegłego z zakresu górnictwa i geologii J. P. k-72-134, opinia uzupełniająca k-154-163, ustane wyjaśnienia k-236].

Zastrzeżenia pozwanej do opinii biegłego (k-142-143) dotyczyły w istocie pytań o metodę przyjętą przez biegłego oraz okres kiedy szkody mogły się pojawić. W ocenie pozwanej było to przed 9.10.2015r. Wskazała, że powinien się posilkować się instrukcjami ITB 364/2000 i 416/2006.

Biegły w opinii uzupełniającej i ustnych wyjaśnieniach podtrzymał swoje ustalenia, wskazał że instrukcje ITB 364/2000 i 416/2006 dotyczą nowowznoszonych budynków, a nie istniejących. Górotwór uznaje się za uspokojony gdy roczny przyrost obniżeń nie przekracza 10mm rocznie, brak miesięcznych pomiarów obniżeń, a nawet rocznych, uniemożliwia rzetelne określenie momentu uspokojenia się terenu, przy czym od 2015r. obniżenia nie były większe niż 10mm rocznie, możliwe jednak jest ujawnianie się wpływów wtórnych, a budowa geologiczna terenu powoduje, że mogą się ujawniać nawet kilkanaście lat po zakończeniu eksploatacji, konieczny jest pomiar wychylenia budynku, wychylenie posadzek jest niemiarodajne.

W odnosząc się do opinii uzupełniającej pozwana wskazała, że teren należy uznać za uspokojony gdy osiadania terenu są nie większe niż 36mm rocznie (wg ww instrukcji ITB), a nie jak przyjął biegły 10mm.

Zastrzeżenia są bezprzedmiotowe dotyczą teoretycznych rozważań podczas gdy dla oceny sprawy najbardziej istotny i miarodajny jest fakt, że 1.09.2014 strony zawarły ugodę, na mocy której miało nastąpić usunięcie szkód w budynku. Pozwana komisyjnie odebrała prace remontowe 12.12.2014 (częściowo) i 15.09.2015r. (ostatecznie). Nikt nie zauważył wychylenia budynku. Twierdzenia o uspokojeniu terenu i powstaniu szkód do 2015 są sprzeczne z ustaleniami samej pozwanej zawartymi w protokołach odbioru robót budowlanych. Oczywistym jest więc, że szkody ujawniły się po 2015r. Tym samym również wszystkie rozważania pozwanej i zarzuty dotyczące czasu ich ujawnienia stoją w oczywistej sprzeczności z ustaleniami poprzednika prawnego pozwanej [ugoda k-49-52; protokół komisyjnego odbioru robót z 14.09.2015r. k-55-56]. Co więcej z pomiarów wychylenia budynku dokonanych przez pozwaną w 2020r. wynika, że wychylenie posadzek od poziomu wynosiło 11,3 mm/m [opinia k-271]. Dokonany pomiar przez pracowników pozwanej w obecności biegłej R. Ż. w 2023r. wykazał wychylenie tej samej posadzki na poziomie 15,74mm/m tzn, że wzrosło w ciągu ostatnich 3 lat [opinia biegłej R. Ż. i jej ustane wyjaśnienia].

Do opinii uzupełniającej biegłej Ż. zastrzeżenia wniosła pozwana pismem z 11.08. 2023 k-336. Zarzuciła

-brak jednoznacznej odpowiedzi jak naprawić budynek i jaki koszt odszkodowania (ustaliła wariantowo)

-niejednoznacznie ocenione wychylenie i jego wartość,

-brak wytlumaczenia przyczyn zastosowania wzór Rossa do ustalenia stopnia zużycia technicznego budynku,

-zawyżenie wartość kosztów wyliczenia obsługi technicznej (projekt, kierownik budowy, inspektor nadzoru) na poziomie 5% inwestycji (48.105,86zł) podczas gdy powinny wynosić 3%

W ustnych wyjaśnieniach biegła ponownie jednoznacznie wskazała na niemożność naprawy przez poziomowanie posadzek, spowodowałoby to obniżenie kondygnacji do poziomu niedopuszczalnego przez przepisy, ponownie powołała się na konieczność naprawy w świetle reguł przyjętych nawet przez GIG w instrukcji nr12, wskazała, że poziomowanie podłóg niezależnie od przyjętego współczynnika wychylenia posadzek (maksymalnego czy wypadkowego) spowodowałoby obniżenie wysokości kondygnacji do niedopuszczalnego prawem poziomu (238cm dla wypadkowej wartości wychylenia, czy 231cm dla maksymalnej wartości wychylenia, przy czym oczywistym jest że poziomowanie musiałoby uwzględniać maksymalne rzeczywiste wychylenie. Minimalna wymagana przez przepisy wysokość kondygnacji wynosi 250cm).

Wyjaśniła, że Metoda Rossa służy do określenia wartości stopnia zużycia technicznego poszczególnych elementów budynku. Ma zastosowanie do wszystkich nieremontowanych i remontowanych części budynków. Metoda ta pozwala na odróżnienie zużycia technicznego elementów bardziej zużytych nieremontowanych od elementów mniej zużytych remontowanych. Metoda zakłada 3 odrębne wzory, z które odpowiednio stosuje się do budynków nieremontowanych, prawidłowo remontowanych i o wzorowej gospodarce remontowej. Każdy ze wzorów posiada dwa parametry: trwałość techniczną rzeczywistą i trwałość techniczną normową (uwzględniające okres użytkowania budynku od daty oddania go do użytkowania i trwałość techniczną poszczególnych elementów). Pozwala na indywidualną ocenę każdego elementu od momentu jego użytkowania bądź wyremontowania. Metoda Rossa pozwala na uwzględnienie udziału każdego elementu w całości budynku. Budynek powodów był remontowany został skategoryzowany do drugiej grupy „budynków remontowanych”

Koszty obsługi technicznej obejmują cały proces uzyskania pozwolenie budowlanego przez projekty, budowlany, geodezyjne, załatwienie formalności prawnych, kosztów kierownika budowy, inspektora nadzoru itp. Zostały ustalone według obowiązujących stawek S. i publikacji Polskiej Izby Inżynierów i Techników Budownictwa z uwzględnieniem współczynnika regionalnego dla (...). Koszt standardowy wynosi 5,45% wartości inwestycyjnych i tak zostało to określenie w opinii. Twierdzenia pozwanej o wartości 3% są nieuzasadnione, ewentualnie mogą mieć zastosowanie do prostych budynków zabudowy gospodarczej.

Sąd w pełni podzielił ustalenia biegłej, która jasno i rzetelnie przedstawiła zakres szkód, mechanizm ich powstania oraz koszty naprawy oraz wszystkie czynniki wpływające na te ustalenia.. Dla oceny sprawy przyjęto wariant

ustalenia stopnia zużycia na datę zgłoszenia szkody 2018r.(24%). Podzielono pogląd, że upływ czasu pomiędzy dniem wyrządzenia szkody, a chwilą wyrokowania nie może działać na korzyść sprawcy szkody, dla którego opłacalne byłoby zwlekanie z ustaleniem rozmiarów szkody i wypłatą odszkodowania [min. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2015 r., sygn.. akt V CSK 708/14, wyroki SA w Katowicach w sprawach VCa 453/21 i VCa 143/19].

Odnosząc się do kwestii zużycia technicznego budynku, przyjęto, że zużyciu podlega całość nakładów. W tym zakresie podzielono pogląd Sądu Apelacyjnego w Katowicach, wyrażony w uzasadnieniu wyroku z dnia 23.04.2021 sygn. VACa 143/19, w którym wyrażono pogląd, że określenie stopnia zużycia budynku powinno odnosić się do budynku jako całości, a nie tylko do substancji materiałów budowlanych.

ROZWAŻANIA PRAWNE

Zgodnie z art. 145 Pr. geologicznego i górniczego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, do naprawiania szkód, o których mowa w art. 144 ust. 1 i 2 Pr. g.g. (spowodowanych ruchem zakładu górniczego), stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego (K.c.). Pozwana odpowiada zatem na zasadzie ryzyka (art. 435 K.c. w zw. z art. 145 Pr. g.g.), czyli niezależnie od winy oraz za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła (art. 361 par. 1 K.c. w zw. z art. 145 Pr. g.g.). W myśl art. 363 § 1 K.c. naprawienie szkody powinno nastąpić, według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Jednakże, gdyby przywrócenie stanu poprzedniego było niemożliwe albo gdyby pociągało za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do świadczenia w pieniądzu. Żądanie zasądzenia odszkodowania jest w świetle powyższego uzasadnione. Uprawnienie wyboru naprawienia szkody należy do poszkodowanego, ponadto przywrócenie stanu poprzedniego budynku jest niemożliwe, wymagałoby rektyfikacji 4 sąsiednich budynków posadowionych na wspólnych fundamentach. Naprawienie przez poziomowanie podłóg jest niedopuszczalne, doprowadziłoby do naruszenia norm budowlanych dotyczących wysokości kondygnacji.

Przyjęto, że zużycie technicznego budynku należy oceniać wg daty ujawnienia szkody tj. 2018r. , a określenie stopnia zużycia budynku powinno odnosić się do budynku jako całości, a nie tylko do substancji materiałów budowlanych.

Zarzut przedawnienia roszczenia powoda jest nieuzasadniony. ze sporządzonego przez pracowników kopalni protokołu odbioru naprawianych uszkodzeń z 2015r wynika, że pod koniec 2015r. szkód w nieruchomości powodów nie było. Nie można więc mówić o przedawnieniu. Należy przyjąć, że szkody pojawiły się w 2018r., a na pewno po 2015r. Powództwo wytoczono w 10.2020r. Termin przedawnienia jest pięcioletni. Został więc przerwany w rozumieniu art. 123kc.

Na zasadzie art. 235² §1 kpt 5 kpc pominięto dowód z kolejnej opinii biegłego z zakresu szkód górnich, uznając że prowadziłyby to jedynie do przedłużenia postępowania.

W związku z powyższym w pk 1 na mocy art. 415kc w zw. z 363§1i2 kc w zw. z art. 145 prawa geologicznego i górniczego zasądzone od pozwanej na rzecz powoda kwotę:

627.732,63zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie :

-od kwoty 20.000zł od dnia 26.11.2020 (następnego po doręczeniu odpisu pozwu) do dnia poprzedzającego wyrokowanie

-od kwoty 627.732,63zł od dnia wyrokowania

Żądanie 20.000zł w chwili wytoczenia powództwa w oczywisty sposób mieściło w zakresie szkody i co powinno być oczywiste dla profesjonalnego podmiotu górniczego, kwota ta powinna być bezsporna. Od pozostałej kwoty odsetki zasądzone od dnia wyrokowania. Należne powodowi odszkodowanie ustalono na podstawie opinii. Brak podstaw do obciążania pozwanej dodatkowo odsetkami, nie pozostawała w opóźnieniu co do tak sformułowanego żądania.

W pkt 2 oddalono powództwo w pozostałej części co do odsetek jako bezzasadne.

W pkt 3 na zasadzie art. 98kpc zasądzone od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5.400zł tytułem zastępstwa procesowego wg minimalnej stawki od pierwotnej wps.. Rozszerzenia powództwa nie ma wpływu na to wynagrodzenie (taryfy określonej w § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku).

W pkt 4 na zasadzie art. 113 ust. 1 i 4 u.k.s.c. nakazano pobranie od pozwanego kwotę **31.387zł** tytułem opłaty od pozwu (zasądzzonego roszczenia) oraz **3.898,28zł** wydatków, od uiszczenia których powód był zwolniony, łącznie **35.285,28zł**